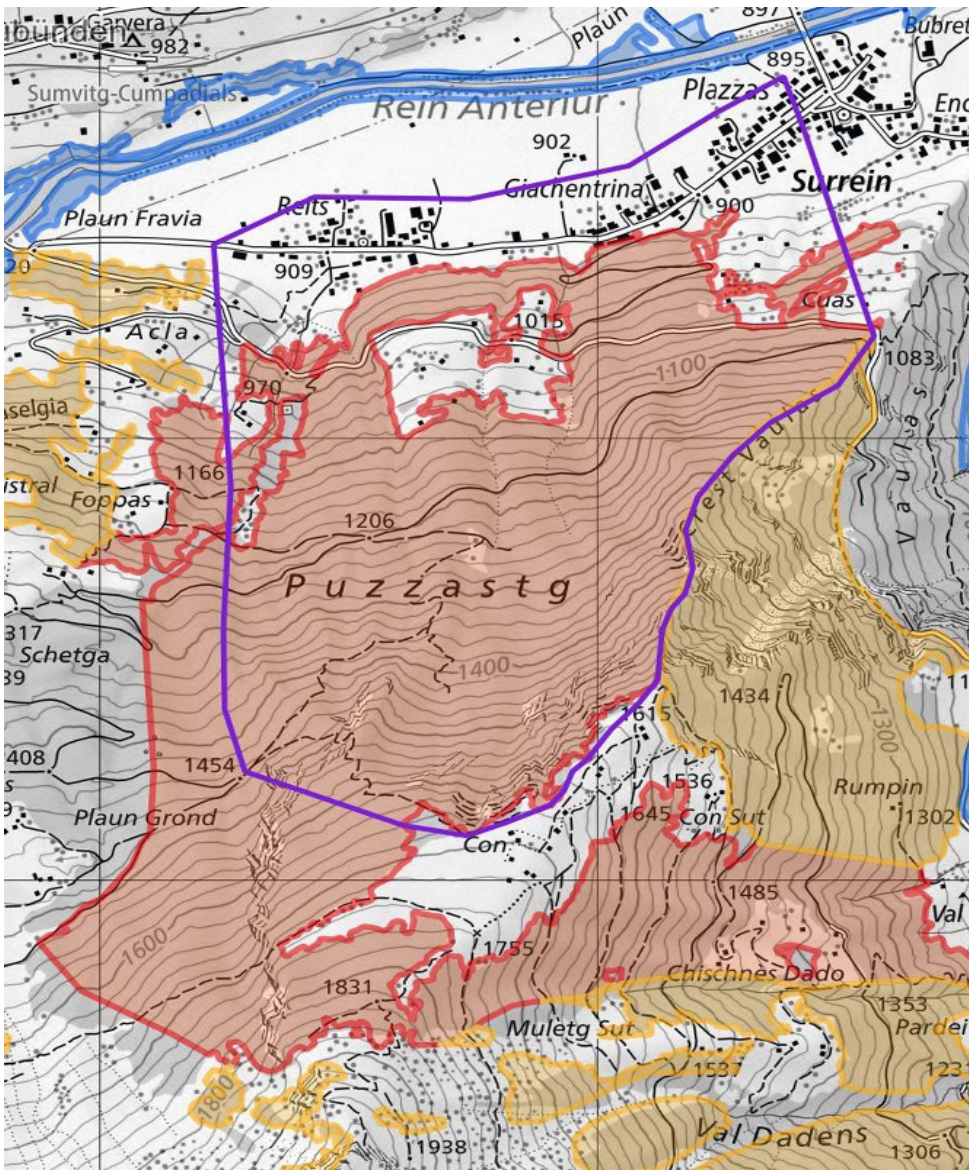

Tabla d'informaziun

Project seiv gronda Puzzastg

Historia

Documents digl onn 1907 muossan ch'igl uaul da Puzzastg fatschentava la populaziun gia avon varga 100 onns. Gia da gliez temps ha la vischnaunca stuiu s'occupar cun il schurmetg encunter prighels dalla natira ed en special encunter las lavinas. Ina communicaziun dil Cussegl pign (Regenza) per mauns dalla vischnaunca da Sumvitg egl archiv documentescha ch'igl ei vegniu baghegiu empremas lavineras a Puzzastg da quei temps. Dapi lu eis ei vegniu fatg grondas investiziuns en lavineras da tuttas sorts ed en terrassas, plantaziuns, rempars ed en la via da Puzzastg. Tut quellas investiziuns han giu la finamira da mantener igl uaul da schurmetg che protegia ils quartiers da Surrein-Giachentrina e Surrein-Reits sco era la via Val encunter prighels dalla natira. Suandonta carta muossa il perimeter il qual vegn protegiu digl uaul da schurmetg.

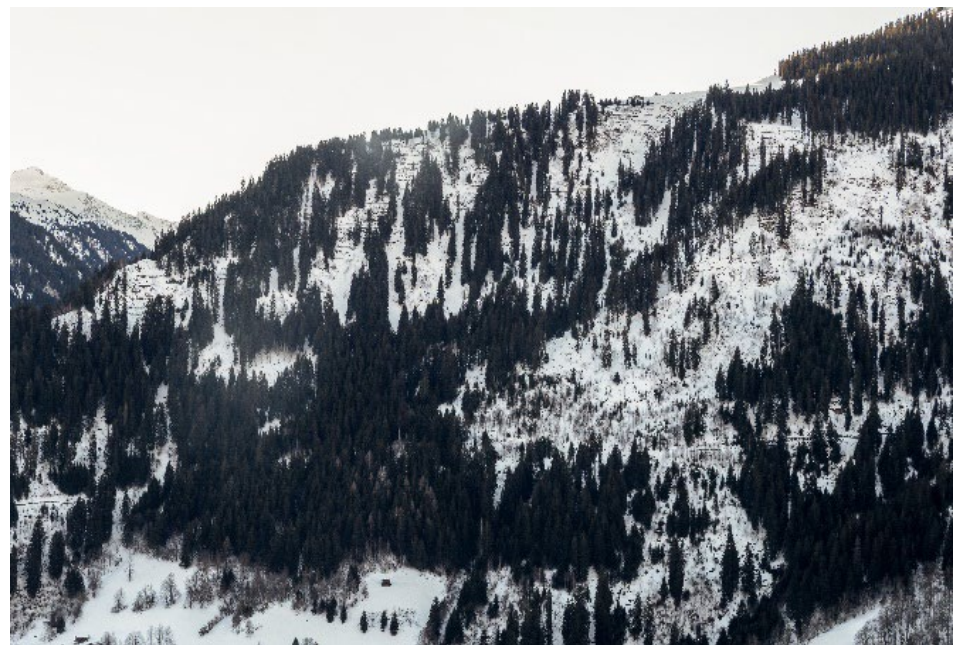
Gia dapi plirs decennis ei la munconza dalla regiuvinaziun digl uaul ch'ei la problematica principala enconuschenta. Questa problematica ei gia vegnida tractada igl onn 1989 en in artechel ella gasetta dalla grupp «Schweizerische Gebirgswaldpflegegruppe». In motiv principal per la munconza da regiuvinaziun ei il squetsch dalla selvaschina. Per reducir il squetsch eis ei vegniu introduciu l'entschatta dils onns 1990 ina catscha cun accent principal sin camutschs e tscharvas. Plinavon eis ei vegniu investau en mesiras da protecziun encunter la selvaschina. Ei setracta da mesiras sco seivs da differentas grondezias, mieds chemics ni schurmetgs encunter scursar. Numerusas uatgas sco era studias han denton mussau che quellas mesiras han buca purtau igl effect giavischau. Ulteriurs motivs per la munconza da regiuvinaziun digl uaul ein l'exposiziun, la pendenza, las jarvas aultas che fan umbriva, la greppa e las valettas.

Svilup digl uaul

Oz ei la regiuvinaziun digl uaul da Puzzastg ellas parts impurtontas en in stan miserabel. Las suandontas fotografias muossan il svilup digl uaul. L'emprema fotografia ei digl onn 1986 e la secunda fotografia digl onn 2019. Questas fotografias muossan co il diember da plantas ha priu giu ed igl augment da largias egl uaul.

fotografia digl onn 1986

fotografia digl onn 2019

Problematica

Ils davos onns ha la vischnaunca realisau numerus projects da sanaziun dalla lavineras egl uaul da Puzzastg. Tut quellas sanaziun dallas lavineras ein stadas necessarias muort l'erosiun e squatschs che han caschunau gronds donnos vid ils fundaments e vid ils rempars. Cun quei che las plantas veglias sederschan cul temps ed igl ei da quintar ch'igl uaul giuven sa buca crescer suenter, fissan ulteriurs rempars pertuccai da donnos egl avegnir. La suletta pusseivladad da retener l'erosiun e stabilisar il terren sin ina gronda surfatscha e duront liung cuoz ei igl uaul da schurmetg.

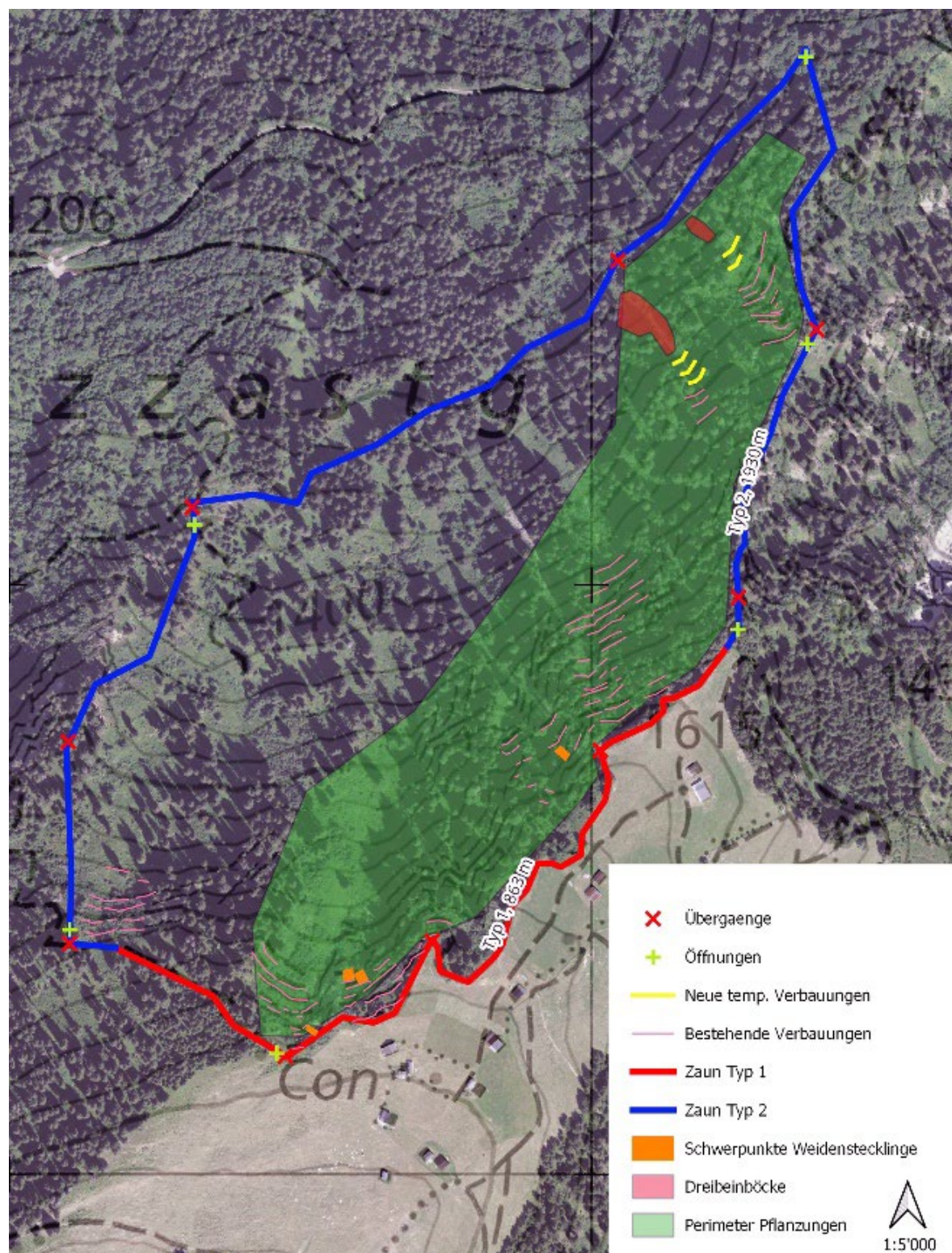
Variantas

Gia dapi plirs onns accumpogna il biro d'inschignier Gadola SA da Rabiun cun ils responsabels davart digl uffeci cantunal d'uaul e prighels dalla natira la vischnaunca tier l'analisa dalla situaziun e tier la planisaziun da mesiras. Denter auter ha il biro elaborau differentas variantas sco per ex. amplificar il teritorri cun ulteriuras lavineras, construir seivs pintgas e miez grondas ni la varianta dad ina seiv gronda.

L'analisa da variantas ha mussau che sulettamein la varianta cun ina seiv gronda possibilitescha ina regiuvinaziun digl uaul e consequentamein igl effect giavischau. Igl avantatg dad ina seiv gronda en cumparegliaziun cullas mesiras gia pridas e variantas descrettas ei ch'ins sa spitgar in effect sill'entira surfatscha cun pli tard meins cuosts che per tut quellas mesiras ch'ins ha gia empruau ora.

Project seiv gronda

La finamira dalla seiv ei da clauder ora la selvaschina (camutsch, tscharva, cavriel) ed aschia dar alla regiuvinaziun da pégn, vuez, badugn, culeischen, salisch ed autras sorts la pusseivladad da crescer, sviluppar ragischs fermas ed aschia tener ensemen il terren ed entras quei vinavon schurmegiar encunter tuts prighels da natira. Planisau ei ina seiv da 2.5 m altezia e 2.8 km lunghezia sur in temps da minimum 40 onns. Plinavon duei vegnir construui en 9 loghens in access adattau per persunas per aschia garantir il dretg da liber access. La seiv circumdescha ina surfatscha da biebeen 25.7 hectaras. Baghegiau vegn ella fetg massiva cun treis differentes tips, tut tenor terren e pendenza. Sper la construcziun dalla seiv gronda eis ei previu da construir 80 m lavineras e 50 bucs triangulars per schurmegiar la seiv giudem direcziun damaun. Ei vegn plantau circa 15'000 plantinas cun risguardar la midada dil clima per francar il terren e schurmegiar encunter l'erosiun dil terren. Ensemen culs responsabels digl uffeci cantunal da catscha e pesca eis ei vegniu elaborau in concept da menaschi. El concept vegn denter auter reglau co la seiv vegn surveglada, reparada en cass da donnos e tgi ch'ei responsabels e per tgei incumbensas schebein ei reussescha ad animals da passar la seiv.

Plan da mesiras

Cuosts e finanziaziun

Ils cuosts per quella seiv ein calculai cun 1'440'000 francs. Malgrad ch'ei setracta d'ina gronda summa ei la varianta cun ina seiv gronda en cumparegliaziun culs cuosts per sanaziun dils rempars existents ni ereger ulteriurs rempars a liunga vosta la pli persistenta. Quella mesira dat agl uaul da schurmetg da Puzzastg la perspectiva da vegnir neunavon ed era da schurmegiar las proximas generaziuns encunter lavineras, crappa ed auas.

Dils cuosts totals da 1'440'000 francs surpren igl uffeci cantunal d'uaul e prighels dalla natira 1'314'000 francs (90 %).

Resumaziun

Igl uaul da schurmetg Puzzastg ha la funcziun da garantir la segirtad dil vitg da Surrein e la via Val encunter prighels dalla natira. Muort il catastrofal stan digl uaul a Puzzastg sa el oz buca surprendre dil tuttafatg quell'incarica zun impurtanta. Igl uaul seprenta gia en in aschi schliet stan ch'igl ei la davosa schanza da salvar el. Ils motivs per la munconza da regiuvinaziun ei l'exposiziun, la pendenza, las jarvas aultas che fan umbriva, e cunzun ils gronds donnos entras la selvaschina dils davos decennis. Cun la seiv gronda duei la selvaschina vegnir exclauda, aschia che la regiuvinaziun digl uaul po sederasar e surprendre la funcziun da schurmetg encunter prighels dalla natira.